تحلیلگر اقتصاد کلان در واکنش به خوش‌بینی «همتی» نسبت به ابرتورم و ذخایر ارزی

ابزارهای کنترلی بانک مرکزی چندان جای مانور ندارد!

رامتین موثق

محمدتقی فیاضی در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی»: مهمترین ابزار بانک مرکزی برای مقابله با ابرتورم، استقلال این نهاد است اما بانک مرکزی ما مستقل نیست. برخی ابزارهای مرسوم دیگر هم وجود دارند؛ برای مثال بانک مرکزی با تغییرات نرخ بهره می‌تواند جریان عرضه و تقاضای پول را کنترل کند که این اختیار نیز از دست بانک مرکزی ما خارج است و در ضمن، ذخایر ارزی قابل اعتنایی هم برای کنترل بازار ارز در اختیار ندارد. به اعتقاد او، در مجموع نمی‌توان به ابزارهای بانک مرکزی برای مقابله با تورم اتکا کرد

پس از اجرای سیاست گران‌سازی نرخ ارز در دی‌ماه ۱۴۰۴، تورم افسارگسیخته دست از سر سفره‌ها و معیشت مردم ایران برنداشته است و همچنان گریبان‌گیر خانوارهاست.

با تشدید تورم، بسیاری از اقتصاددانان هشدار دادند که احتمال وقوع ابرتورم در ایران، بسیار بالاست اما در این میان، رئیس کل بانک مرکزی، که خود نیز در میان اقتصاددانان و اساتید دانشگاه جای دارد، با خوش‌بینی نسبت به آینده اقتصادی ایران در سی‌وششمین همایش بانکداری اسلامی، احتمال وقوع ابرتورم را در ایران رد کرد

عبدالناصر همتی، روز گذشته گفت: «بسیاری از کارشناسان، حتی کارشناسانی که نگاه مثبت و خوش‌بینانه‌ای داشتند، معتقد بودند که ما به‌زودی وارد ابرتورم خواهیم شد. من در گذشته نیز از دوستان انتقاد می‌کردم که چرا معتقدند با این روند، یعنی با ادامه محاصره، جنگ و فشارهای اقتصادی، کشور وارد ابرتورم خواهد شد. قبلاً هم گفته‌ام که بانک مرکزی مصمم است اجازه ندهد چنین اتفاقی رخ دهد.»

البته لازم به یادآوری است که این خوش‌بینی همتی در حالی ابراز شده است که خود او در گذشته، به‌محدود شدن منابع ارزی اذعان کرده بود و مقامات دیگر نیز درباره وخامت اوضاع اقتصادی، سخن گفته بودند. برای مثال، قائم‌پناه، معاون مسعود پزشکیان، در روزهای گذشته گفته است که دولت مجبور به چاپ پول است بنابراین با این روند، تورم متوقف نمی‌شود.

شاید بتوان گفت که با ابرتورم همچنان مقداری فاصله داریم و فعلا قضاوت درباره رخ دادن یا رخ ندادن ابرتورم، زود است اما اگر محاصره دریایی، تا ۶ ماه دیگر و بیشتر، ادامه داشته باشد، در آن زمان می‌توان قضاوت بهتری داشت که تورم به چه سمتی خواهد رفت

ادعای کاهش شدت تورم در مرداد ۱۴۰۵

در روزهای ابتدایی شهریور ۱۴۰۵، مرکز آمار آخرین گزارش خود را درباره تورم عمومی اقتصاد ایران، منتشر کرد. بنا به این گزارش، تورم ماهانه ۳,۴ درصد، تورم نقطه به نقطه ۸۹ درصد و تورم سالانه به ۶۹,۹ درصد رسیده است.

البته روند تورم عمومی همچنان تا ۳ رقمی شدن فاصله دارد اما بررسی دقیق‌تر گزارش مرکز آمار مشخص می‌کند که تقریبا تمام گروه‌های خوراکی، تورم بالای ۱۰۰ درصدی را تجربه می‌کنند. همچنین فاصله تورمی دهک‌ها در مرداد ماه به ۱۰.۷ واحد درصد رسیده که نسبت به ماه قبل (۹.۶ واحد درصد) ۱.۱ واحد درصد افزایش داشته است.

سیاست‌گذار در واکنش به گزارش تورم مرداد ماه مدعی شد که شتاب تورم کاهش پیدا کرده است و این موضوع را به‌مثابه یک دستاورد، معرفی کرد. در این خصوص، محمد ماجد، معاون سیاست‌گذاری پولی بانک مرکزی، این روند را نتیجه سیاست‌های بانک مرکزی دانست و اظهار داشت: «بانک مرکزی با علم به این موضوع، سیاست‌های پولی و سیاست‌های احتیاطی خود را از اوایل خرداد سال جاری جهت مهار شتاب تورم در وهله اول و سپس کاهش نرخ در ماه‌های آینده شروع کرد و آثار این اقدامات در طی ۳ ماه گذشته در کنترل شتاب تورم قابل مشاهده است.»

در طرف مقابل، تحلیلگران اعتقاد دارند با توجه به شدت گرفتن تورم خوراکی‌ها، فشار گرانی بر خانوارها، به‌خصوص اقشار کم‌درآمد، بیشتر هم شده است.

احتمال پیش‌درآمد سونامی جدید

ادعای بانک مرکزی درباره کاهش شتاب تورم در مرداد، باعث واکنش بسیاری از سمت منتقدین شده است و کارشناسان تاکید دارند که گرانی‌ها همچنان ادامه دارد.

در این میان برخی دیگر نیز هشدار می‌دهند که نباید حتی به این آمار ظاهری کاهش شتاب تورم دلخوش کرد زیرا این روند هشداردهنده سونامی جدید تورمی در ماه‌های آتی است؛ به خصوص اینکه دولت قصد دارد نرخ سوم بنزین را ۲ برابر کند که این موضوع خود یکی از اهرم‌های افزایش سطح عمومی قیمت‌هاست.

در گزارش اقتصاد۲۴ آمده است: «اگر دولت در روزهای آتی، یا حتی اگر به گفته سخنگوی دولت بعد از شهریورماه، تصمیم به افزایش قیمت بنزین بگیرد، که به گفته رئیس دفتر پزشکیان این تصمیم قطعی است، تمام ادعاهای بانک مرکزی مبنی بر «مهار شتاب تورم» ظرف چند هفته فرو خواهد ریخت.»

کارشناس و تحلیلگر اقتصاد کلان: در تیرماه و مردادماه شتاب تورم کم شده و ترمز آن مقداری کشیده شده است اما در مقیاس جهانی و تجربه گذشته، نرخ تورم ماهانه ۳.۷ درصدی که با تورم سالانه ۷۰ درصدی همراه است، آمار نگران کننده‌ای است. در ضمن اگر به آمار نرخ تورم نقطه به نقطه و سالانه نگاه کنیم، متوجه می‌شویم که روند همچنان صعودی است بنابراین نباید به کاهش نرخ تورم ماهانه در تیر و مرداد، دلخوش بود

ابزارهای بانک مرکزی قابل اتکا نیست

یک تحلیلگر اقتصاد کلان در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی»، درباره خوش‌بینی همتی نسبت به آینده اقتصادی ایران، و به خصوص رخ ندادن ابرتورم، اظهار کرد: شاید بتوان گفت که با ابرتورم همچنان مقداری فاصله داریم.

محمدتقی فیاضی درباره ابرتورم، افزود: فعلا قضاوت درباره رخ دادن یا رخ ندادن ابرتورم، زود است اما اگر محاصره دریایی، تا ۶ ماه دیگر و بیشتر، ادامه داشته باشد، در آن زمان می‌توان قضاوت بهتری داشت که تورم به چه سمتی خواهد رفت.

او در پاسخ به اینکه «همتی تاکید بسیاری بر ابزارهای بانک مرکزی برای مقابله با تورم دارد؛ آیا این ابزارها برای مقابله با پدیده ابرتورم کارآمد هستند؟»، بیان داشت: مهمترین ابزاری که بانک مرکزی می‌تواند داشته باشد، استقلال این نهاد است یعنی اینکه بتواند مقابل دستگاه‌های دولتی و شبه‌دولتی، اعم از شرکت‌ها، بانک‌ها، نهادها و حتی خود بودجه دولت، مقاومت نشان دهد.

این کارشناس اقتصادی تصریح کرد: مهمترین ابزار بانک مرکزی، استقلال این نهاد است اما بانک مرکزی ما مستقل نیست و مانند یک عضو کابینه است و رئیس کل آن باید در کنار دیگر وزرا قرار بگیرد و دستورات دولت را اجرایی کند.

فیاضی درباره دیگر ابزارهای بانک مرکزی، عنوان کرد: برخی ابزارهای مرسوم دیگر هم وجود دارند؛ برای مثال بانک مرکزی با تغییرات نرخ بهره می‌تواند جریان عرضه و تقاضای پول را کنترل کند که این اختیار نیز از دست بانک مرکزی ما خارج است و در ضمن، ذخایر ارزی قابل اعتنایی هم برای کنترل بازار ارز در اختیار ندارد.

به اعتقاد او، در مجموع نمی‌توان به ابزارهای بانک مرکزی برای مقابله با تورم اتکا کرد بنابراین چندان جای مانور دادن هم ندارد!

تنها در ظاهر می‌توان خوش‌بین بود

این اقتصاددان درباره ادعای کاهش شتاب تورم، مطرح کرد که مانور بانک مرکزی و رئیس کل آن بیشتر مربوط به گزارش مرکز آمار از تورم ماهانه تیر و مرداد است.

فیاضی ادامه داد: از دی‌ماه ۱۴۰۴ که ارز ترجیحی حذف شد، ما شاهد جهش در نرخ تورم ماهانه بودیم. تورم ماهانه در آذرماه از ۴.۲ درصد به ۷.۹ درصد در دی رسید. این نرخ در بهمن‌ماه، ۹.۴ درصد ثبت شد. در فروردین ماه به ۵ درصد رسید اما در اردیبهشت، و پس از پایان جنگ، در محدوده ۸.۸ درصد ایستاد که بالاترین نرخ تورم ماهانه در سال ۱۴۰۵ بوده است. این نرخ در خرداد ۱۴۰۵ حدود ۶ درصد بوده اما در تیر و مرداد کاهش پیدا کرده و به حدود نصف آمار خرداد رسیده است.

او تاکید کرد: تنها در ظاهر امر، می‌توان به روند تورمی خوش‌بین بود چرا که نرخ تورم ماهانه کاهش پیدا کرده و حتی می‌توان گفت شتاب تورم نیز کمتر شده است.

تورم سالانه و نقطه به نقطه همچنان بالاست

این کارشناس مسائل اقتصادی در عین حال عنوان کرد که اگر به آمار نرخ تورم نقطه به نقطه و سالانه نگاه کنیم، متوجه می‌شویم که روند همچنان صعودی است.

فیاضی توضیح داد: نرخ تورم نقطه به نقطه از ابتدای سال از ۷۳.۵ درصد به ترتیب به ۸۳.۹، ۸۶.۶، ۸۷.۹ و در مرداد به ۸۹ درصد رسیده است. همچنین نرخ تورم سالانه از ابتدای امسال هم افزایشی بوده است و این ۲ ماه کاهش نرخ تورم ماهانه، هنوز تاثیر خود را در نرخ تورم نقطه به نقطه و سالانه نشان نداده است.

به گفته او، باید این آمار را در مقیاس بزرگ‌تر در نظر گرفت زیرا نمی‌توان به کاهش نرخ تورم ماهانه تنها در ۲ ماه، خوشبین و امیدوار بود و ادعا کرد که نرخ تورم کنترل یا مهار شده است.

این تحلیلگر حوزه اقتصاد یادآور شد: حتی در سال‌های برجامی، تورم ما تک‌رقمی شد اما این نرخ تورم تک‌رقمی تنها ۲ سال دوام پیدا کرد و در سال‌های بعد وارد تورم‌های ۴۰ تا ۵۰ درصدی شدیم. در مقیاس دوره زمانی ۲۰ ساله، حتی بازه زمانی ۲ ساله هم نمی‌تواند ملاکی برای کنترل و مهار تورم قرار بگیرد.

فیاضی تصریح کرد: زمانی می‌توان گفت نرخ تورم مهار شده است که نرخ سالانه آن به حدود ۳ درصد برسد و این ۳ درصد برای چندسال متوالی ادامه پیدا کند و در همین مدت، تورم ماهانه هم برای ۱۲ تا ۲۴ ماه، نهایتا ۱ درصد باشد و تنها در این شرایط است که می‌توان امیدوار بود.

او در جمع‌بندی سخنان خود، گفت: در تیرماه و مردادماه شتاب تورم کم شده و ترمز آن مقداری کشیده شده است اما در مقیاس جهانی و تجربه گذشته، نرخ تورم ماهانه ۳.۷ درصدی که با تورم سالانه ۷۰ درصدی همراه شده، آمار نگران کننده‌ای است.

این کارشناس اقتصاد کلان در نهایت، خاطرنشان کرد: این آمار را حداقل در میان‌مدت و بلندمدت نمی‌توان دستاورد دانست. اگر نرخ تورم ماهانه، حداقل تا پایان سال جاری، در همین محدوده ۳ درصدی باقی بماند شاید بتوان ادعا کرد که بانک مرکزی موفق به کشیدن ترمز تورم شده است؛ هرچند که میانگین تورم ماهانه ۳ درصدی در سال به حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد می‌رسد که باز هم رقم بسیار بالایی است.

خبر اقتصادی

وزیر علوم:

تحریم آزمون تافل برای ایرانیان رفتار عصر حجری است

وزیر علوم تحریم آزمون تافل برای ایرانیان از سوی موسسه ئی تی اس، را «رفتار عصر حجری» دانست. حسین سیمایی صراف، گفت: سازمان سنجش به‌عنوان متولی مدیریت این آزمون‌ها در حال بررسی موضوع است. به گفته او «هدف دشمن این است که با تحریم‌ها، کشور را وادار به تسلیم کند.» موسسه ئی تی اس در پاسخ به بی بی سی فارسی تایید کرد که دفتر دارایی‌های خارجی وزارت دارایی آمریکا «مجوز عمومی جی» را تعلیق کرده بنابراین برگزاری آزمون‌های تافل و جی آر ئی در ایران بلافاصله متوقف شده است. این موسسه می گوید این تصمیم برای رعایت قوانین تحریمی آمریکا گرفته شده و با داوطلبانی که تحت تاثیر قرار می‌گیرند مستقیما تماس خواهد گرفت.

با تخصیص ۱.۱ میلیارد دلار برای نیاز ۲.۲ میلیارد دلاری:

ارز ترجیحی دارو نصف شد

روابط عمومی انجمن داروسازان اعلام کرده ارز اختصاص یافته به دارو و مواد اولیه از ۳.۵ میلیارد دلار به ۳ میلیارد دلار کاهش یافته و پس از کسر تجهیزات، شیر خشک و تعهدات سال گذشته، تنها حدود ۱.۱ میلیارد دلار برای دارو و مواد اولیه باقی می‌ماند؛ در حالی که نیاز اعلام‌شده ۲.۲ میلیارد دلار است. به گفته این انجمن، با حذف ارز ترجیحی داروهای بدون نسخه، غیرمزمن و ارزان‌قیمت و داروهای تحت لیسانس، حدود ۸۰ درصد ارز ترجیحی دارو حذف شده و این ارز اکنون عمدتاً به داروهای خاص، حیاتی و صعب‌العلاج اختصاص می‌یابد. گفتنی است در ۲۸ مرداد، سخنگوی سازمان غذا و دارو اعلام کرده بود که ارز ترجیحی دارو تغییری نمی‌کند و این تغییر مربوط به برخی مواد حدواسط و پیش‌سازهای دارویی است.

مدیرعامل شرکت توانیر:

خاموشی‌ها تا اواسط شهریور به تدریج تمام می‌شود

مدیرعامل شرکت توانیر از کاهش سه درصدی تقاضای برق برای دومین سال متوالی خبر داد و بیان کرد: خاموشی‌ها با کاهش دما و آغاز بارندگی، به تدریج تا اواسط شهریور تمام خواهد شد. به گزارش ایرنا، محمد الهدادافزود: این در حالی است که در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲، رشد ۸.۵ درصدی تقاضای برق ثبت شد و کاهش سه درصدی نشان می‌دهد نه تنها شاهد افزایش مصرف نبودیم، بلکه کاهش مصرف نیز اتفاق افتاد.

برق سیمانی‌ها دوباره قطع شد:

هشدار درباره توقف خطوط تولید سیمان!

در حالی که صنایع انتظار داشتند با کاهش دمای هوا و عبور از اوج مصرف تابستان، محدودیت برق صنایع در شهریورماه کاهش یابد، بار دیگر محدودیت‌های شدید بر کارخانه‌های سیمان اعمال شده به‌طوری که به گفته عضو انجمن صنعت سیمان، در برخی موارد تنها ۱۰ درصد برق مورد نیاز در اختیار واحدها قرار گرفته و تولیدکنندگان نسبت به تبعات این تصمیم بر تولید و بازار سیمان هشدار می‌دهند. به گزارش ایسنا، احمدرضا عمرانی فرد توضیح داد: ماهیت کارخانه‌های سیمان این است که برای فعالیت مستمر طراحی شده‌اند و باید به‌صورت ۲۴ ساعته کار کنند و اگر برق برای چند ساعت یا چند روز قطع شود، خط تولید عملا با مشکل مواجه می‌شود و راه‌اندازی مجدد آن نیز زمان‌بر است.

یک مقام صنفی:

هزینه آموزش رانندگی به ۱۶ میلیون تومان رسید!

رئیس اتحادیه آموزشگاه‌های رانندگی با اشاره به افزایش هزینه دریافت گواهینامه رانندگی نسبت به سال گذشته، اظهار کرد: هزینه گرفتن گواهینامه رانندگی در مقایسه با سال گذشته حدود ۵۰ درصد افزایش پیدا کرده است. با این حال، افزایش هزینه آموزش رانندگی را نمی‌توان صرفا ناشی از گران شدن خدمات آموزشگاه‌ها دانست و عوامل متعددی در این زمینه دخیل هستند. فرهاد حقیقی در گفت‌وگو با تجارت‌نیوز، با بیان اینکه گرانی آموزش رانندگی تنها عامل کاهش تقاضا نیست، عنوان کرد: امروز قیمت خودرو و هزینه‌های مرتبط با نگهداری آن به‌شدت افزایش پیدا کرده است. خودرویی مانند پراید که زمانی یک خودروی ارزان‌قیمت محسوب می‌شد، اکنون به حدود یک میلیارد تومان رسیده و قیمت یک حلقه لاستیک نیز به حدود ۱۰ میلیون تومان رسیده است. در چنین شرایطی، هزینه ساعتی ۶۰۰ هزار تومان برای آموزش رانندگی در مقایسه با سایر هزینه‌های زندگی و حتی هزینه‌های خودرو، رقم غیرعادی‌ای نیست.

جهان

انتخابات کنست وارد وضعیت تشدید نبرد بر سر میراث هفتم اکتبر شد؛

لیکود در سراشیبی؛ نتانیاهو تا کجا دوام می‌آورد؟

رامین پرتو

انتخابات کنست در حالی به موعد خود نزدیک می‌شود که فضای سیاسی اسرائیل بیش از گذشته امنیتی، قطبی و شخصی شده است. در مرکز این منازعه، بنیامین نتانیاهو قرار دارد؛ نخست‌وزیری که بقای سیاسی او با آینده حزب لیکود، عملکرد دولت در جنگ و سرنوشت تحقیقات مربوط به هفتم اکتبر گره خورده است. در چنین شرایطی، حمله به رقبای سیاسی و امنیتی، بخشی از تلاش برای بازتعریف میدان رقابت است.

نتانیاهو اخیراً مدعی شده است که نهادهای امنیتی پیش از حمله هفتم اکتبر ۲۰۲۳ نشانه‌های فراوانی از قریب‌الوقوع بودن حمله حماس در اختیار داشتند، اما هرتزی هالوی، رونن بار و آهارون هالیوا او را از این خطر آگاه نکردند. او مدعی است که اگر نخست‌وزیر از تهدید اطلاع داشت، دستور بسیج ارتش و نیروی هوایی و تقویت مرزها را صادر می‌کرد. این روایت، مسئولیت سیاسی نتانیاهو را به سمت مجموعه‌ای از مقام‌های نظامی و اطلاعاتی سوق می‌دهد اما در آستانه انتخابات اهمیت بیشتری پیدا می‌کند.

شکست اطلاعاتی و امنیتی آن روز پرسش‌های جدی درباره تصمیم‌گیری سیاسی، آمادگی ارتش و سیاست دولت در قبال حماس ایجاد کرد. هرچه انتخابات نزدیک‌تر شود، این پرسش نیز جدی‌تر خواهد شد که چه کسی باید مسئولیت این شکست را بپذیرد؟ بنابراین، نتانیاهو نیاز دارد روایت عمومی را از «مسئولیت نخست‌وزیر» به «شکست جمعی نهادهای امنیتی» منتقل کند.

بازتعریف دشمنان برای حفظ پایگاه سیاسی

حمله همسر نتانیاهو به یائیر گولان، رهبر حزب دموکرات‌ها، همین منطق را دنبال می‌کند. سارہ نتانیاهو با طرح این پرسش که چرا گولان در ساعات ابتدایی حمله در محل درگیری حاضر و آماده بود، عملاً نظریه‌ای را مطرح کرد که مخالفان آن را توطئه‌آمیز و بی‌اساس می‌دانند. واکنش حزب دموکرات‌ها و گولان نشان می‌دهد این اتهام به سرعت به پرونده‌ای سیاسی تبدیل شده است.

این رویکرد در این مقطع سه هدف دارد که عبارتند از کاهش نسبی جایگاه لیکود در نظرسنجی‌ها، احتمال قدرت گرفتن رقبا و ترس از شکل‌گیری کمیته حقیقت‌یاب یا تحقیق دولتی درباره هفتم اکتبر. شکست انتخاباتی می‌تواند تشکیل چنین کمیته‌ای را تسریع کند و اطلاعات مربوط به تصمیم‌های دولت و هشدارهای قبلی را در معرض افکار عمومی قرار دهد.

حمله به رقبایی مانند گولان تنها برای کاهش محبوبیت آنان نیست؛ هدف مهم‌تر، شکستن روایت واحدی است که نتانیاهو را مسئول اصلی شکست می‌داند. وقتی مسئولیت میان ارتش، شاباک، اطلاعات نظامی، دولت‌های پیشین و حتی مخالفان سیاسی توزیع شود، امکان دفاع از عملکرد نخست‌وزیر افزایش می‌یابد.

اظهارات آویگدور لیبرمن نیز نشان می‌دهد این نبرد صرفاً میان نتانیاهو و اپوزیسیون نیست. لیبرمن با اشاره به سیاست طولانی‌مدت نتانیاهو در قبال حماس، از آزادی یحیی السنوار در چارچوب توافق شالیت، حمایت از ورود منابع مالی قطر به غزه و انتخاب آتش‌بس در دوره‌های گذشته یاد کرده و مدعی شده است که خود در سال ۲۰۱۶ درباره احتمال نفوذ نیروهای حماس و گروگان‌گیری هشدار داده بود. بنابراین، مخالفان تلاش می‌کنند پرونده هفتم اکتبر را نه یک خطای مقطعی، بلکه نتیجه سیاستی بلندمدت معرفی کنند.

بر اساس ارقام ارائه‌شده، لیکود در مسیر کاهش کرسی‌های خود قرار دارد و حزب عوتسما یهودیت نیز با افت حمایت مواجه شده است. یش عتید و حزب نفتالی بنت نیز جایگاه قابل توجهی دارند و احزاب جدید در حال عبور از حد نصاب هستند. اگرچه نتانیاهو همچنان در برخی سنجش‌های فردی با فاصله‌ای اندک از بنت جلوتر است، اما در مقایسه با گادی آیزنکوت وضعیت او ضعیف‌تر گزارش شده است. بنابراین شکست نتانیاهو ممکن است، اما قطعی نیست.

سقوط نتانیاهو محتمل است؟

پاسخ به این پرسش به یک نکته کلیدی بستگی دارد: انتخابات اسرائیل صرفاً رقابت برای کسب بیشترین کرسی نیست، بلکه جنگ برای ساختن ائتلاف اکثریت است. حتی اگر لیکود در جایگاه نخست قرار گیرد، نتانیاهو تنها زمانی می‌تواند دولت تشکیل دهد که شرکای کافی در بلوک راست داشته باشد. از سوی دیگر، افزایش قدرت احزاب کوچک، عبور همزمان چند جریان از حد نصاب و تغییر آرایش بلوک‌ها می‌تواند تشکیل دولت را دشوارتر کند.

بر اساس نظرسنجی موردا شاره، بلوک نتانیاهو از ۵۱ به ۵۲ کرسی افزایش یافته، اما همچنان فاصله زیادی با اکثریت پارلمانی دارد. بلوک مخالفان نیز از ۵۷ به ۵۵ کرسی کاهش یافته و احزاب عرب به ۱۳ کرسی رسیده‌اند. همین وضعیت باعث می‌شود انتخابات بیش از آنکه درباره یک پیروز قطعی باشد، درباره توانایی هر اردوگاه برای جذب احزاب کوچک و ساختن ائتلاف پس از رأی‌گیری باشد.

بنابراین احتمال باخت لیکود وجود دارد، اما سقوط نتانیاهو قطعی نیست. او شبکه سیاسی قدرتمند، پایگاه رأی ثابت در جناح راست و توانایی بالایی در تبدیل مسائل امنیتی به موضوعات انتخاباتی دارد. هر تحول امنیتی می‌تواند فضای انتخاباتی را دوباره به سود او تغییر دهد.

لذا نتانیاهو معمولاً تلاش می‌کند خود را نه صرفاً به عنوان یک سیاستمدار، بلکه به عنوان گزینه‌ای ضروری برای مدیریت تهدیدهای امنیتی معرفی کند.

حمایت مشروط واشنگتن و فاصله‌گذاری انتخاباتی

در این میان واشنگتن به دنبال گشایش در پرونده غزه است و دولت ترامپ می‌خواهد باز گشایی گذرگاه‌ها، افزایش ورود کمک‌ها و حرکت به سمت تفاهم با حماس را به عنوان بخشی از یک دستاورد سیاسی معرفی کند. این هدف با محاسبات انتخاباتی نتانیاهو تعارض دارد، زیرا هر امتیاز به غزه می‌تواند عقب‌نشینی تعبیر شود.

نتانیاهو نمی‌تواند درخواست آمریکا را آشکارا رد کند، بنابراین سیاست «بله، اما» را دنبال می‌کند: پذیرش کلی طرح واشنگتن همراه با شرط خلع سلاح کامل حماس و راستی آزمایی آن. اختلاف اصلی بر سر اصل راه‌حل نیست، بلکه بر سر ترتیب اقدامات است. آمریکا می‌خواهد با ایجاد گشایش اولیه، مسیر تفاهم را باز کند؛ اسرائیل می‌خواهد پیش از هر امتیاز، امتیازات اساسی از حماس بگیرد.

ترامپ بیش از حمایت از نتانیاهو به دنبال نتیجه‌ای است که بتواند آن را موفقیت خود معرفی کند. اگر احساس کند نتانیاهو مانع دستیابی به این هدف است، ممکن است از حمایت سیاسی فعال از او فاصله بگیرد، بدون آنکه الزاماً به حمایت آشکار از رقیبش روی آورد. فاصله گرفتن ترامپ از نتانیاهو لزوماً به معنای پیوستن واشنگتن به اردوگاه مخالفان نیست، بلکه می‌تواند نوعی فشار برای وادار کردن نخست‌وزیر اسرائیل به پذیرش اولویت‌های آمریکا باشد.

در نهایت، نتانیاهو همزمان در سه جبهه اعم از جبهه انتخاباتی در داخل، جبهه پاسخگویی درباره هفتم اکتبر و جبهه مذاکره با واشنگتن بر سر غزه می‌جنگد و موج رسانه‌ای علیه مخالفان را باید در همین چارچوب فهمید. هدف فقط تخریب رقیب نیست؛ هدف، کنترل روایت، حفظ انسجام پایگاه راست و جلوگیری از تبدیل انتخابات به رأی اعتماد یا عدم اعتماد به شخص نتانیاهو است.

با این حال، نتیجه در این مقطع هنوز باز است. لیکود می‌تواند نخستین حزب باقی بماند، اما تشکیل دولت برای نتانیاهو به توانایی او در حفظ ائتلاف راست وابسته خواهد بود. اگر ترامپ نیز به جای حمایت انتخاباتی، منافع سیاست خارجی خود را در اولویت قرار دهد، نتانیاهو ممکن است برای نخستین بار با انتخاباتی مواجه شود که در آن نه فقط رقبای داخلی، بلکه محدودیت حمایت واشنگتن نیز علیه او عمل می‌کند.